

Paa dette Punkt vil der jo i de krigsførende Lande opstaa uhyre sociale Vanskeligheder og voldsomme Kampe, naar alle de Millioner Kvinder, der er kommet ind paa Arbejdsmarkedet, faar de hjemvendende Mænd, Sønner og Brødre som Konkurrenter, tilmed naar saadant sker paa een Gang. Her i vort lille Land, der jo heldigvis ikke er kommet med i Krigen, har vi vel ogsaa nok bedre Betingelser end de fleste andre Steder for at undgaa noget i denne Retning, og det vil være af stor Betydning, om Sikringsstyrken kunde indskrænkes efterhaanden, saaledes at det, naar Krigen slutter, kun bliver en forholdsvis mindre Del, der bliver hjemsendt paa een Gang. Det vilde virke regulerende paa Arbejdsvilkaarene, paa Arbejdsmarkedet, og vilde derfor have stor social Værdi, saaledes som det jo bør være Kernen i alt socialt Arbejde i vor Tid at virke regulerende og udjævnende. Der opfindes sindrige Maskiner, der kan regulere Kraften; Kratosstaten, som la Cour opfandt, viste sig ganske vist ikke fuldt bevedygtig, men der skal for nylig være opfundet noget lignende, og disse kraftudjævrende Opfindelser kan jo faa den allerstørste Betydning. Ogsaa paa det sociale Omraade er det jo saadanne regulerende og udjævrende Midler, det gælder om at faa bragt i Anvendelse, og som mere og mere tiltrænges i det økonomiske Anarki, som Krigstilstanden har afsløret i højere Grad end nogen Sinde. Dette at fordele, udjævne, regulere Kræfterne, saaledes at man ikke til en Tid har en overvældende Arbejdsløshed og til en anden Tid har Mangel paa Arbejdskraft eller i en Del af Landet har Mangel paa Arbejdskraft, i en anden Del af Landet har Overflødighed paa Arbejdskraft, er jo noget, som man igennem Arbejdsanvisning og paa anden Maade bestræber sig for. Jeg mener derfor, at Sikringsstyrkens successive Indskrænkning rummer et socialt Moment, som jeg her gerne vil pege paa.

Jeg nævnede før, at hele Krigstilstanden har virket afslørende. Jeg tror, at Krigen og Krigstilstanden, der jo ogsaa til en vis Grad gælder for de neutrale Lande, viser sig at være Manden med Jernnæverne, den jernhaarde Realist, der afslører Tilstandene, som de var, og som

de er, kaster et grellere Lys over dem end det, der ligger over dem til daglig i de fredelige Perioder, og derfor bevirker, at flere Øjne kan se, hvorledes Tilstanden i Virkeligheden er, Øjne, der før Krigen maaske var lukkede derfor.

Det ærede Medlem fra Kolding (Laursen) opfordrede os til at lære af Krigen. Han sagde i Lørdags, at der ikke var nogen Skam i at lære af Krigen. Nej, det er sandt, det er der ikke nogen Skam i. Ogsaa vi Socialdemokrater bestræber os for at lære af Krigen, men jeg maa tilføje det samme, som min ærede Kollega fra Næstved (Andreasen) sagde i Lørdags, at det, vi i første Række har lært af Krigen, er, at vi derigennem har faaet et endnu dybere Indblik i Kapitalismen og dens Forbandelse, og at vi er kommet til at hade Militarismen endnu mere end nogen Sinde tidligere. Der er mange, synes jeg, der er ved at lære noget lignende af Krigen ogsaa i det Parti, det ærede Medlem fra Kolding tilhører. Det ærede Medlem fra Kolding sagde i Lørdags: Kapitalismen har neppe nogen Sinde været stærkere end i dette Øjeblik, og Aarsagerne dertil er mange. Det er i og for sig noget ret nyt at høre Ordet Kapitalismen brugt paa den Maade fra konservative og liberale Medborgeres Side. Det var hidtil et Ord, som væsentlig fandtes i Socialdemokratiets Ordbog som Betegnelse for en hel Samfundstilstand, en hel Samfundstilsandsperiode. Nu begynder man at bruge det samme Ord fra anden Side. Lad mig deri se et Varsel om, at Modsætningen dertil, det nye, der skulde følge efter det gamle, nemlig Socialismen, ogsaa maatte blive et Ord, der vandt Indgang i Modstandernes Ordbog. Man har kaldt Socialismen en Taage. Jeg tror, at denne Taage er ved at fortætte sig, fortætte sig i den Grad, at den bliver en frugtbar og frugtbringende Regn. Det er ganske naturligt, at man fra mange Sider, baade fra konservativ, liberal og radikal Side, faar Øjet op ikke blot for Kapitalismen, den ene Side af Sagen, som bør bekæmpes, men ogsaa for Socialismen, den anden Side, den, der bringer Redning.

Det ærede Medlem fra Kolding gik videre i sin Tale og brugte saadanne Udtalelser som denne, der findes i det om-